

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 101. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 24 Dec. 1864. (5 Ian. 1865.)

Inseratele se platescu pentru intela ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegramu alu „Tel. Rom.“

dto Vienn'a 3 Ian. c. n. 1865.

Astadi s'a publicatu in Gazet'a vienesa Mitropoli'a. Bucuria generala intre Romani. Sa traiésca Maiestatea Sea! Sa traiésca Escellent'i'a Sea Mitropolitulu nostru! Binecuventarea lui Domnedieu asupr'a Mitropoliei!

Altu telegramu alu „Herm. Ztg.“ etc. dto Vienn'a 3 Ian. dice, mai pe largu: Partea oficiosa a „Gazetei vieneze“ publica unu preainaltu autogramu imperatescu câtra Patriarchulu si Mitropolitulu Masirevic, care dice: Maiestatea Sea au incuviintiati, cá congressulu natiunalu pentru pertractarea afaceriloru bisericesci, scolare si fundatiunale etc. sa se conchiamela Carlovitiu. Totdeodata cu congressulu natiunalu va fi conchiamatu si sinodulu Episcopiloru gr. or. serbesci, parte pentru de a face alegerile pentru Episcopi, parte pentru de a representá partea bisericésca in mentiunata afacere fundatiunala.

Unu alu doilea autogramu p. n. incuviintiéza, cá pentru Romani greco-orientali ai Transsilvaniei si Ungariei sa se incuviintieze o mitropolia autonoma, coordinata cu cea serbésca, si biseric'a episcopésca din Transsilvani'a sa se radice la demnitatea de mitropolia, si pre Episcopulu Baronu de Siagun'a ludenumesce Mitropolitulu.

In fine caus'a cea drépta si sánta a Romaniiloru austriaci de religiunea greco-orientala: multu dorit'a nóstra Mitropolia au ajunsu resolvirea dorita! In fine oftarea loru seculara a fostu ascultata si implinita! In fine lacrimeloru de intristare s'au prefacutu in lacrimi de bucuria!

Scriemu aceste siruri sub gigantic'a impressiune a momentulu, ce ne arata in realitate, in adeveru, ceea-ce parinti nostri, mosii nostri au doritu indesiertu, ba cecece dor nici a doru nu mai cutezau. Inim'a in atari momente este prea plina, mintea prea ocupata de ide'a cea mare, ce a luat'u trupu, decátu sa-si póta exprime in cuvinte demne bucuri'a sea, multiamit'a sea, sperantiele sele in venitoriu. De aceea si punemu stavila simtieminteloru si cuvintelorú nóstre, si ne marginimu pelánga a comunicá scirea de susu, carea suntemu siguri, ca precum de fratii nostri din Vienn'a, asiá si de toti fratii nostri din Austri'a si si afara de Austri'a vafi intempnata si salutata cá o adeverata buna-vestire.

Laudatu fia numele Domnului, care cu acestu daru cerescu „a cercetatu pre poporulu seu!“ Gloria cavaleresculu Domnitoru si Imperatu, care prin actulu acest'a a trasu o legatura noua neperitóre intre tronulu Seu strabunu si intre credinciosulu poporu romanescu! Multiamita veneratulu Archipastoru, care prin spiritulu seu, prin staruinti'a sea a sciutu conduce biseric'a câtra ajungerea acestei tinte mantuitoire! Multiamita tuturoru acelorú barbati romani coreligiunari, cari in acésta mare cauza au datu concursulu loru neobositulu Archiereu! Salutare tuturoru fratiloru de unu sángeside un'a credintia din sant'a Mitropolia!

Acestea suntú nrárele nóstre pentru SS. Serbatori.

Sabiu in 23 Decembre. Telegramulu, ce in comunicámu in fruntea foii nóstre de astadi, strabatú cu rapejunea dorintiei implinite prin cetatea nóstra si reuni inteliginti'a romána rasaríténa: preoti, ampoiati, oficiari c. r., professori, negociatori si cetatieni privati la unu actu inaltiatoriu de inimi. Din indemnulu seu propriu, inteliginti'a laudata se aduná astadi la 12 óre in sal'a seminariála si plecá in numeru de vreo 30 persóne, pentru de a aduce reverinti'a si omagiele sele veneratulu Archipastoru, Episcopulu Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru infiintarea mitropoliei.

D. Vicepresiedinte alu Tablei regesci si alu dietei transsilvane, Ioann Alduleanu, la rogarea obstésca, conduse respectabil'a deputatiune la Escellent'i'a Sea P. Episcopu, si in cuventu demnu si insufletitu dete espressionu bucuriei loru si a tuturoru Romaniiloru pentru infiintarea mitropoliei, precum si veneratiunei, iubirei si multiamitei câtra Escellent'i'a Sea, acum Mitropolitulu si Archiepiscopulu nostru, care in contielegere cu fiii cei demni ai natiunei si ai bisericiei s'a luptatu cu neobosintia pentru castigarea acestei dorintie ferbinti a Romaniiloru austriaci. Adunarea la sfarsitu aduse intreitu: Sa traiésca! entusiasticu pentru Esc. Sea, care din parte-si, petrunsu invederatu de caldele cuvinte rostite, esprimá multiamit'a sea câtra Domnedieu si câtra cavaleresculu Imperatu, care in inalt'a sea intielepchiune si dreptate a proclamatu depe gloriosulu tronulu alu strabuniloru sei marele principiu alu indreptatirei egale a bisericelorú crestine; in fine recunoséintia câtra toti, cari au conlucratu prin cuventu si fapta la realisarea acestui lucru sántu. Ear celoru de fatia le urá a ajunge si a petrece ss. Serbatori cu bucuria impreuna cu familieloru, care Apostolulu Pavelu le numesce bisericeloru din casele lorú, cáci tota casa, unde se face rogaciune câtra Domnedieu, este o bisericu.— Cu carea toti, plini de mangaiere in inimele lorú, urandu inca odata Esc. Sele, se departara, pentru de a transplantá bucuri'a lorú sufletésca si in cercuri mai largi si totu mai largi.

Diarulu „Die Zukunft“ despre Romani din Transsilvani'a si Ungari'a.

Diarulu „Die Zukunft“, ce ese in fascióre septemanele in Vienn'a si are de problema intre altele si aperarea intreselorú popóreloru foste subjugate si fára drepturi din Austri'a, aduce in nrii sei VI si VII. unu articulu remarcabilu despre Romani din Ungari'a si Transsilvani'a, care - lu reproducemu si noi mai intregu in traducere libera.

Popórele cele mai reu sclavite avura deapururea si sórtea aceea de a fi clevetite mai tare; cáci totdeun'a au avutu subjugatorii obiceiulu celu reu, a adauge la nedreptatea, ce o seversiau asupr'a celorú subjugati, si batjocur'a si vatamarea din trufia. Asiá se portau in tempurile de mai nainte si Magiarii cu Romani. Natíunea romána sub domni'a constitutiunei vechi feudale a Ungariei erá intreitu fára dreptu: in privinti'a natiunala, politica si religunara. Románulu, devoiá a-si eluptá pe atunci vre-unu cercu de activitate in viétia publica, trebuia sa se hotarésca la renegatiune intreita; trebuia sa-si renenge credinti'a sea ortodoxa si sa tréca la uniune, trebuia sa se instraineze de limb'a si natiunalitatea sea si sa se arunce in bratieloru magiarismulu si ale interesulu acestui'a, trebuia sa servésca pe terenulu politicu acestoru interese contr'a natiunei sele. Dreptu schimbu tristu pentru acésta perdere a nobilitatii sele de omu si a drepturilorú sele celorú neperitóre se dedeau apoi Románulu nobilitatea magiara de classa si privilegiele eii.

Noi suntemu destulu de drepti, pentru de a 'mputá vin'a acestoru rele apesatóre cu multu mai multu constitutiunei feudale de pe atunci decátu natiunei magiare; dar fiindca multi-meá cea multu precumpanitóre a nobilimei ungare se tinea de natiunea magiara, fiindca acést'a dispunea de o posesiune enorma de pamentu, si in poterea patronatorulu dispunea si asupr'a justitiei si administratiunei, precum si asupr'a poteriloru economice de lucru ale poporulu; fiindca in fine si legislatiunea dietelorú sa aflá mai numai in mánile nobilimei mari si comitatense magiare: de aceea se 'ntielege de sine, ca situatiunea acést'a venia bine si egemoniei (antaetátii, conducerei) natiunei magiare. Si 'n adeveru legislatiunea ungara inca in periodulu dela 1791—1847, pecandu erá inca in valóre constitutiunea aristocratico-feudala, priimi acésta tendintia, pentru de a 'ntemeiá pe dens'a egemoni'a magiara.

Dar dreptatea cere, cá sa marturisiru si aceea, ca Sasi

din Tranni'a pe asiá—numitulul loru-pamentu sasescu (fundulu regescu) se aretara fatia cu Români cá stapâni asemenea de intoleranti, cá sî Ungurii sî Secuii, arogandu-si posesiunea privilegiata asupr'a unui teritoriu, care de altmintrea erá locuitu cea mai mare parte de Români cá indigeni, eschidiendu pre Români dela dregatorii sî demnitâti sî umblandu cu aceeasi necrutiare a-i germanisá, cu carea umblau sî Magiari a-i magiarisá.

Urmarea fireasca a acestei egemonii fu aceea, ca natiunea romana din Tranni'a si din Ungari'a remase departe indereptulu a-pesatoriloru sei atâtu in cultur'a politica, câtu sî in bunastarea natiunala. Din acésta stare decadiuta a poporului român, pentru carea erau de vina parte mare tocmai egemonii magiari sî germani, acesti'a concheiara in modu arogantu destinulu órecum fatalisticu alu Româniloru, ca acestia au a remané in veci Parii (sclavi) politici. . . Astfelu nedreptatea, ce se facuse acestei nefericite natiuni sute de ani, se proclamá cá unu titlu de dreptu, castigatu prin prescriptiune, cá Româniloru pentru toti vecii sa li se póta face nedrepta e !¹⁴

Apoi facendu „Die Zukunft“ observatiunile sele, ca nedreptatea surpa in fine chiaru pre acei'a cari o au facutu, o demustra acést'a prin Istoria, ear cu privire la Români cu deosebire prin Istori'a anului 1848.

„Pecatele politice, dice ea, sémena cu pecatulu stramosiescu in privinti'a aceea, ca urmáriloru loru se straplanta si asupr'a generatiuniloru urmatóre. Asiá si semenatur'a pecatelor politice, ce le facura Magiarii la an. 1848 contr'a celoralte popóre ale corónei ungare, resarira de nou la an. 1861; diet'a de Zagrabia (cea croata) declará uniunea regatului triunitu cu Ungari'a stérta dupa fapta si dupa dreptu, si mai tardu diet'a de Sabiu acceptá diplom'a din Octobru cu patent'a din Februariu, fára de a aminti cu unu singuru cuventu uniunea Tranniei cu Ungari'a. Astfelu acea nefericita legislatiune din an. 1848, carea centralisandu tóta poterea in Pest'a, nimicise pe deplinu autonomi'a Tranniei si degradase regatulu triunitu la provincia ungara, duse tocmai la contrariulu, acestei centralisatiuni, la desfacerea legaturii intre tierile corónei ungare, la simpl'a uniune personala. Tocmai din acea centralisatiune dar, carea tindeá sa contopésca intr'un'a tierile acestea prin unu regimu parlamentariu tintitoriu la egemoni'a poporului magiaru, resultá perfect'a decompunere politica a acelu complexu de tieri.

Fia cá si centralistii din scól'a Viennei, cari ravnescu la o asemenea exploatare a regimului parlamentariu in favórea preponderantiei germane, sa-si ia la inima marile invetiaturi ale anului 1848 !

Anulu acést'a a demonstratu, ca tóte devisele de fratietate, egalitate si libertate, de cea mai larga basa electorala, de parlamentarismu si responsabilitate a ministriloru n'ajuta nimicu, déca institutiunile unui statu nu consuna cu adeverat'a stare a lucruriloru lui si cu trebuintele cetatieniloru lui.

Ungariei se dete la 1848 ministeriulu ei propriu, dar acést'a n'a fostu ministeriu ungurescu, ci ministeriu magiaru, cáci nu numerá intre membrii sei nici barem unu singuru Serbu séu Slovacu, Român séu Germanu. Ministeriulu acést'a adeveratu ca erá responsabilu, in sa cui ? Unei majoritati parlamentare magiare, carea in tendinti'a principala: de a face din Ungari'a unu statu magiaru, erá un'a cu ministeriulu si de aceea lu-sprijiiná in tóte mesurile pri-vitóre la acést'a. Si care erau aceste mesuri ?

Adeveratu ca se proclamá o lege electorala, carea se pareá democratica, dar nobilimei magiare satesci (cortes) i se lasá dreptulu electoralu de mai nainte, si prin influintiarea teroristica a acestoru masse turbulente se asecurá rezultatulu alegeriloru in favórea elementului magiaru.

Altu mediu spre scopulu acést'a erá intocmirea comitetelor comitatense, care pretotindinea consistau cea mai mare parte din Magiari, si sub a cároru pressiune urmau alegerile. Acea singura impregiurare, ca idiomulu magiaru se declará a fi singuru limb'a oficiósá a comitatelor, dovedesce de ajunsu ce aveau de a acceptá celelalte popóre dela administratiunea si legislatiunea acést'a. Si intru adeveru magiarismulu se facu mai domnu nemarginitu nu numai preste ministeriu si parlamentu, ci si preste municipie; elu prefacu scól'a in propaganda pentru natiunalitatea sea, ba strabatú chiaru si in biserica si-impuse portarea matriculeloru in limb'a magiara.

In locu de a eliberá natiunea romana din Tranni'a de robi'a sea politica si a o priimi in diet'a tierii cá unu elementu egal indreptatulu cu Sasii, Magiarii si Secuii, magiarismulu cu un'a lovitura nimici autonomi'a istorica a marelui principatu si tóte interesele natiunale ale Româniloru si Sasiloru, tóta instructiunea, totu cultulu si tóta administratiunea loru le dedú práda volniciei majoritati parlamentare magiare si a ministeriului din Pest'a. Astfelu se luá natiunei române totu dreptulu de autonomia pe terenu natiunala, administrativu si

legislativu, si fiindca ministeriulu magiaru sub titulu responsabilitatii parlamentare nimicise autonomi'a de mai nainte a municipieloru; fiindca tóte remonstratiunile si protestele le persecutá pe cale criminala, ba chiaru si statoriala; fiindca dispuneá fára impedecare de tóte finantiele si de tóta militi'a regatului pentru esecutarea politice se de magiarisatiune: pentru aceea celoralte popóre ale corónei ungare cá celu din urma mediu de scapare nu le remase nimicu alt'a, decátu a apelá la dis'a: Ajuta-ti tu, si Domnedieu ti-va ajutá ! si a prinde armele contr'a terorisárei loru. Fára drepturi, precum erau cu deosebire Români tranni, ei prin acésta lupta nu poteau perde nimicu; si déca in urm'a acelu nefericitu resbelu civilu ambe tierile sorori perdura posesiunea constitutiunei ungaro-tranne, Magiarii sa-si aduca aminte, ca ei creasera posesiunea acést'a numai pentru sine si incontr'a Româniloru, si ca ei au fostu acei'a, cari eschisera pre Români dela participarea acelei posesiuni.

Noi totdeun'a amu condamnatu cátu mai aspru; silinti'a Magiariloru, intru a dá valóre egemoniei loru politice si natiunale preste celelalte popóre ale corónei ungare, in sa óri cátu condamnám acésta inclinare, aceea, dupacum atinseramu, lesne se póte cuprinde si esplicá. Si fatia cu Istori'a esista acelu: Nil admirari, cáci nici in Istoria nu suntu minuni, adica nu suntu efecte fára cauza fireasca.

Inca constitutiunea mai vechia feudala pusese mai tóta poterea politica in mânilé natiunei magiare. Inca institutiunile acesteia cele mostenite din vechime aveau pe fatia tipu aristocraticu; posesiunea cea estinsa, ce si-o castigase nobilimea magiara in decurgerea timpuriloru, chiaru si in privinti'a sociala si economica o investi cu tipulu aristocraticu, si constitutiunea patrimoniala si belica din evulu mediu aduse mass'a cea mare a celoralte popóre ale corónei unguresci in dependintia dupla de nobilimea magiara; cáci acele popóre parte n'avura dela inceputu aristocratia propria, parte aceea perise in resboiele cu Magiarii si Turcii, parte in fine prin preponderanti'a politica a nobilimei magiare se desnatiunalisase. Acea ce inferámuni cu dreptulu astadi la Serbi, Slovaci si Români cá re-negatime natiunala, aceea in vécurile de mainainte se faceá partea cea mai mare fára scire si fára vina, intrebuintiandu-se in viéti'a publica si in scótele mai inalte, ba chiaru si pe terenulu socialu mai numai limb'a latina, consciinti'a natiunalitatii genetice se inecase si órecum se neutralisase, asiá incátu umblandu cineva a fi priimitu in nobilimea ungara cá conditiune anteriora pentru ori ce oficiu si pentru ori ce influintia politica, prin aceea nu credeá ca se face necredinciosu natiunei sele. Dar de si fára scirea sea, totusi se faceá; pentruca aristocratia magiara, fiindu cu preferintia dómna preste justitia, administratiune si legislatiune, preste intregirea óstei si oficiile militare, ba chiaru si in consiliulu corónei cu cea mai mare influintia, representá in toti ramii acesti'a totdeodata preponderanti'a natiunei magiare, si astfelu totu Românulu óri Serbulu, ce intrá in cerculu stárei si activitatii aristocratiei ungare, prin acést'a totdeodata se faceá servitoriu intereselor natiunei magiare, si inca dorere ! prea adeseori contr'a natiunei sele proprie !

Acésta practisare a potestatii politice trebuia firesce sa descepte consciinti'a natiunala in nobilimea magiara, ear folosirea celoru mai bune poteri ale celoralte popóre spre interesele magiaro-feudale, aduceá acestoru natiuni perderi adunci in privinti'a morala si materiala.

Trebuia sa ncepemu deslucirile nóstre asupr'a cestiunei române cu aceste doreróse repriviri istorice; cáci Istori'a e singur'a cheia drépta pentru intielegerea presintelui, si numai cine n'a uitatu din ea nimicu, acésta au invetiatu ce-va dintrens'a.

Acésta cestiune a natiunalitatii române cuprinde totdeodata chei'a pentru resolvirea intrebárei uniunei politice. Prin ignorarea natiunei române si prin nimicirea autonomiei tranne se aduse la 'ndoiéla uniunea cu Ungari'a; pentru de a o salvá in veniteriu (? Red. T. R.), nu este dar altu mediu, decátu recunóscerea deplina a acelei autonomii natiunale si politice a marelui principatu.¹⁴

Unu diuariu, ce scrie astfelu despre poporulu nostru, lu potemu recomandá cu totu dreptulu atentiunei publicului nostru.

Reforme in justiti'a Ungariei.

Telegrafulu ne anuntia insemnate reforme, ce aru fi proiectate a se face in administratiunea justitiara a Ungariei. Cele mai momentóse puncte din acésta reorganizare aru fi urmatórele :

1. Tóte judecatoriele autonóme de instanti'a antái'a suntu suspendate si se inlocuiescu prin judetie regesci ;
2. In loculu judiloru alesi de prin comitate, orasie si opide se punu judii denumindi de cátra regimu pentru j u d e -

catoriele comitatense, cari formeza instantia antaia;

3. Nu totu comitatulu are judecatori'a sea propria, ci din cele mai mici se impreuna câte doue;

4. Din instantiile a dou'a se suspenda Tabl'a districtuala, si Tabl'a regesca se imparte in siese sectiuni cu siese statii diferite. La impartire s'a luat in consideratiune felurimea nationalitatilor;

5. A trei'a instantia este Tabl'a septemvirală, carea rămâne in Pest'a.

Din atât'a cunoșcemu destulu, pentru de a dîce, ca reformele aretate, deca se voru pune in lucrare, suntu de cea mai mare importantia pentru tier'a vecina, si de a crede, ca acelea voru fi salutate si priimate cu bucuria de maioritaea locuitorilor Ungariei. Noue ni se pare, ca eu deosebire doue puncte suntu mai de insemnatu: celu d'antaiu, si partea a dou'a a celui de alu patrilea. Celu d'antaiu va complana justiti'a din Ungari'a, precum are a se organisa, cu recerintiele ratfunei si ale sciintieloru de statu modernu, care nu mai pote permite, ca cele mai sacre interese ale cetatienilor de statu: averea, onorea si viet'a, sa fia puse in man'a unor autoritati ale se de vlogulu celu atatu de usiurelu si de nestatornicu. Ear partea a dou'a a punctului 4. va da dovêda lunei, ca regimulu actualu alu Ungariei si preste totu regimulu austriacu e mai dreptu decatu acei'a, ce porta necontentu pe buze frumosele cuvinte de liberalismu, constitutionalismu, patriotismu, ear in adeveru se recunosc si se iubescu numai pre sine; e mai dreptu, dicemu, căci recunosc in Ungari'a nu o nationalitate, ci nationalitati. Ear recunoscerea esistintiei acestoru nationalitati este celu d'antaiu pasu catra implinirea secularelor dorintie si aspiratiuni drepte ale acestoru nationalitati. Si de aceea credemu, ca maioritaea locuitorilor Ungariei, intre cara si fratii nostri romani, voru saluta cu multamire aceste reforme, de-si acelea deocamdata suntu octroite, panacandu va ave tier'a ocaziune a se declara prin insasi diet'a sea in privinti'a justitiei sele.

Apelu la marinimitatea onoratului publicu.

Subt acestu titlu „Concordi'a“ nr. 101 aduce urmatoarele: „Unu evenimentu fatalu ne silesce sa cerem ajutoriulu publicului pentru fratii nostri din Marmati'a. Acestu comitatu a daruit in anulu trecut 12 mii de florini spre ajutorarea celor scapati prin comitatele cercetate de seceta, dar ceriulu a voitu ca estu tempu si Marmati'a sa aiba lipsa de ajutoriu. O seceta mare a domnit aici in anulu acest'a, in catu din conscrierile intreprinse de oficiolatele politice se adeveresce, ca locuitorii acestui comitatu n'au provisiune de bucate de catu numai pentru o luna. Tristele urmari ale acestei secete incepu a se vede, si poporatiunea ce suferu e amenintata de perire, deca nu i se va intinde ajutoriu de tempuriu.

Suntemu securi, ca filantropi'a nu va lipsi, si oficiolatele politice, cari au priimit ordinatiune, se voru intrecu intru adunarea ofertelor; dar noi mai apelamu inca pe langa sentiulu filantropicu si crestinescu si la celu de nationalitate, pomenindu onoratulu nostru publicu, ca Marmati'a e patri'a lui Dragosiu intemeiatorulu Moldaviei, e leganelu unei multimi de familii romane, cari ni-au facutu onore in Istoria, si in fine acestu comitatu romanu e asediatu la marginea teritoriului ce lu locuiesce natiunea genetica romana, prin urmare interesulu nationalu inca recere sa ne ingrijimu deschilinitu de elu, sa nu lasamu sa scada si mai multu sentiulu de nationalitate, căci seraci'a naturalminte trage dupa sine decaderia.

Tote acestea suntu motive sante, si in numele acestora ne adresamu onoratulu publicu, care de securu nu va trece cu vederea modestulu nostru glasu, cu atatu mai vertosu, căci estu tempu va potea contribui cu usiuritate, de ore-ce ceriulu a binecuvantatu cu abundanta celalalte comitate.

Marinimosii contribuitori binevoiesca a adresa ofertele: Rvsimului Domnu Mihaiu Paveiu, vicariu foraneu, per M Sighetu, in Slatin'a. Despre ajatoriele incurse, la tempulu seu se va da socota in publicu. Din „Concordi'a.“ (Si redactiunea acestei foi este gata a priimi oferte spre acestu scopu, a le transpune la loculu lor si a se legitima in publicu despre acest'a. Red. Tel. Rom.)

Varietati si noutati de di.

(Concertu in Brasiovu.) Domnisor'a Elis'a Circ'a, cunoscuta publicului romanu prin prestatiunile sele cele eminti pe violina, dupacum spune „Gaz. Tr.“ are de scopu a da a trei'a di de Craciunu unu concertu in Brasiovu.

Bugetulul fondului bisericescu gr. or. din Bucovin'a pe restempulu din 1 Novembre 1863 pana in 31 Decembrie 1864 este urmatoriulu: Venitulu 560,757 f.; speșele 606,717 f.,

prin urmare deficitu de 45,960 f. — Fondulu consta in 7,230,795 f. 47 1/2 cr. chartii de statu; elocati la omeni privati se afla cu 4% 525,155 f. 30 cr., ear cu 5% 2,117,085 f. 26 cr., va sa dîca fondulu are preste totu 9,873,036 f. 2 1/2 cr.

Din summa de 721,521 f. destinati pentru restitaierea resiedintiei episcopesci s'au preliminaru 109,087 f. (Dupa „G. T.“)

(Ce nu face unu prietinu bunu!) In Leopole, ni se pare, se prinse de curendu unu furu tocmai in momentul dupace intrase pe o ferestra strimta. La cercetarea, ce se facu asupra-i, bietulu omu se escusa cu aceea, ca elu n'aru fi voitu sa fure pentru sine, ci pentru unu prietinu bunu si omu de omenia (?), care insa aru fi fostu pre agrosu si n'aru fi potutu incapu pe ferestra.

Bugetulul cetatii Vienn'a pe an. 1865 arata urmatoarele cifre ale summelor mari: veniturile 2,449,233 f.; speșele 7,096,186 f.; prin urmare scadere de 4,646,953 f. Din acestea se potu acoperi 3,047,898, si ramane neacoperitu deficitulu de 1,599,055 f. — Ore unde nu suntu astadi deficiete?

Numerulu advoca tilor romani din Ungari'a, dupacumne spune „Concordi'a“ s'a immultitu cu trei insi: dd. Ioanne Vladu juratu cottense in Carasiu, Titu Hatiegu v. not. cot. la acelasi cottu si Georgiu Ardeleanu fostulu redactoru alu „Umoristului.“ Toti trei facura in dilele acestea censur'a din legile comune.

Principatele romane unite.

O scire de trista importantia, candu adica s'aru adeveri, aru fi aceea ce o aduce o corespundintia a Pressei din Vienn'a, dupa carea asup'a principelui Cuz'a chiaru la deschiderea camerei aru fi fostu sa se faca unu atentatu. In sirulu deputatiloru, ce incungiurau tronulu, sa se fia aflatu deodata doi individi nechiamati, la cari, dupa repede loru scotere din sala, s'aru fi aflatu pistole umplute si legitimatuni de deputati. Tempulu celu mai deaprobe venitoriu ne va areta, deca acesta fama e basata pe adeveru, ori numai pe vre-o tendintia, seu dicendu-i pe nume: minciuna, prin carea sa se discrediteze popularitatea principelui Cuz'a inaintea strainiloru.

In fine tabaculu si in Romani'a trebui sa devina monopolu. Decretulu domnescu din 5 Decembre promulgă legea, prin care statulu ia pentru sine monopolulu tabacului de fumatu si de nasu. Nimeni nu-i mai este iertatu a sadi tabacu, care nu este menitu seu pentru statu, seu pentru esportu, dar si pentru acest'a are lipsa de licentia din partea comisiuniloru, ce se voru asiedia spre scopulu acest'a in fiecare judetiu. In trei orasie mai mari ale tierii (pe semne in Bucuresci, Iasi si Craiova) va radica statulu labrice de tabacu. Precum sadierea, asi'a si importarea tabacului, afara de celu ce s'aru aduce in socotela statului, este oprita.

In privinti'a suprimarei Bucimului se scrie totu acelu diuariu din Bucuresci, ca aceea aru fi urmatu la dispositiunile primului ministru Cogalniceanu, care s'aru fi aflatu atacatu prin unu felu de predicere a Bucimului, dupa carea Cogalniceanu aru fi fostu sa repasiasca dela presiedinti'a in ministeriu, si locul lui sa-lu ocupe ministrulu de acum de cultu si de justitia, Cretulescu.

„Monitorulu“ din 16/28 Decembre publica legea telegrafopostala, precum si regulamentulu pentru fixarea taxelor de telegrafu si posta inlauntrulu Romaniei.

De cate-va dfe ese in Bucuresci unu diuariu nou: „Regeneratiune a“, diuariu politicu, sciintificu, literariu, comercialu si industrialu sub Redactiunea d. Dimitriu N. Preda. Acrstu diuariu apare de trei ori pe septemana: Marti, Joi si Sambata. Devisele lui suntu: Progressu in civilizatiune! Desvoltarea instructiunei publice! I uramu vietia lunga, fericita si fructifera, — cu tote ca vietia indelungata, dorere! nu se pare a fi atributul foiloru din Romani'a, in a caroru aparintia se oglindeza forte bine fluctuatiunile si nestabilitatea cea deplorabila din tiara.

Scirile, ce le avem despre intemplantile de dincolo de Carpati, suntu numai acelea ce le potemu afla din diuariile nemtiesci. Dupa acestea deschiderea camerei din 6 Decembre a. c. au urmatu in tipulu urmatoriu:

„La 10 ore inainte de amedi s'au inceputu solemnitatea. Tote trupele garnisonei din Bucuresci erau in parada deplina si formau spalire in curtea metropoliei, precum si de ambe partile stradei ce duce de acolo la palatulu principescu. La 10 1/2 s'au adunatu senatorii si deputatii in biseric'a metropolitana si au asistatu la unu Te Deum, celebratu de insusi Metropolitulu, carele au inaltiatu rogaciuni la ceriu, pentru ca sa se pogore binecuvantarea celu de susu spre adunariile cele noue legislative ale Romaniei. La acesta serbatoe religioasa au mai luat parte: consiliulu ministriloru, corpulu diplomaticu, consiliulu de statu, curtea de cassatiune, curte de computuri, ampoiatiu judecatorieloru, magistratele administrative si militare, precum si unu numeru insemnatu de privitori din tote clasele societatiu. La 11 1/2 s'au dusu tote corporatiunile de mai nainte

in sal'a siedintieloru si au ocupatu locurile rezervate pentru densele. La 11^{3/4} se anuntia prin 101 salve de tunuri plecarea Inaltiei Sele a Domnitorului dela palatul sau, carele era comitatu de staturile maiore si de cate unu detasiamentu de ulani si husari. Pe strate era o multime mare de poporu, doritoare de a vedea trecerea Domnitorului. Inaltia Sea fu priimitu la scar'a salei siedintieloru de consiliulu ministriloru si de consiliulu de statu. La intrarea Inaltiei Sele in sala s'au radica tu tote corporatiunile si au salutatu pre Domnitorulu. Inaltia Sea s'au asediatu apoi pe tronu, si-au acoperitu capulu si apoi a cititu cuventulu de tronu, intreruptu mai de multe ori de aplausele si acclamatunile cele mai vii ale celor adunati. Dupa citire si-descoperi Inaltia Sea capulu, se scula de pe tronu si rosti cam urmatoarele :

„Dupa obiceiulu mosiloru nostri, cari se aretau recunoscatori catra strainii cei cu simtieminte bune catra natiunea noastra, sa ne aretamu si noi recunoscatori catra curtea suzerana si catra poterile garante, prin alu caroru ajutoriu si sprijinire Romani'a s'au intr'unitu si s'au facutu autonoma, ce va si remane pentru vecia.“

Mitropolitulu citi apoi cu voce inalta urmatoriulu juramentu :

Juru supunere constitutiunei si legiloru tiei.

Juru credintia Domnitorului.

Asia sa-mi ajute Domnedieu!“

Indata dupa acest'a ceti secretariulu consiliului de ministri numele singuratic, si fiacare senatoru seu deputatu de ritulu ortodocsu se radica si rosti cu voce inalta : „Juru!“

Dupa aceea au cetitu preotii celorlalte confessiuni acepa-si juramentu, si senatorii si deputatii tinatori de ritulu lor au depusu juramentulu in form'a cum l'au depusu si ceilalti de mai susu. Dupa depunerea juramentulu, presedintele consiliului de ministri in numele Inaltiei Sele au dechiaratu sesiunea senatulu si a camerei deputatiloru pe anulu 1864—1865 deschisa.

Indata dupa dechiararea acest'a, Inaltia Sea au si parasitu sala, fiindu comitatu de ministrii si de consiliarii de statu pana la scari. Inaltia Sea fu priimitu de poporulu ce sta adunatu pe strata, cu acclamatuni vii de hurr'a!

Fiindca presedintele camerei deputatiloru Constantin Negri nu era de fatia, asia au ocupatu presidiulu ca celu mai betranu Alessandru Boranescu. Biroulu provisoriu l'au compus dd. Pereti, Florianu, Depretianu si C. Baranescu. La citirea numeloru s'au aflatu in sa, ca de fatia suntu numai 78 deputati; de ore ce numerulu acest'a nu face majoritatea recruta de § 36 alu regulamentulu camerei, presedintele au suspendatu siedintia, ficsandu diu'a de siedintia urmatoare pe 8 Decembre.

Prospectu politicu.

Tota lumea e preocupata de Enciclic'a Papei, carea tocmai in foile franceze si italiene este mai multu criticata si combatuta. Dintre cele d'antaiu se distinge cu deosebire „La France“, carea ca unu felu de respunsu din partea Franciei reproduce declaratiunea, ce o dete clerulu francesu la a. 1682, si in carea se dice intre altele; „Noi Cardinalii, Mitropolitii etc. declaramu: De-si Pap'a in lucrurile credintiei are decisiunea principala, totusi judecat'a lui nu este neschimbaciota.“ Asemenea unu documentu din an. 1826, subscrisu de 74 Episcopi, Archiepiscopi si Cardinali, carea incheia cu cuvintele : „Noi stamu tare si neclatiti pe doctrin'a aceea, ca suveranii in practisarea autoritatii lor suntu independenti de ori ce potere bisericisca. Ear „Opinion nationale“ publica ceva din epistol'a, ce a indreptat'o Napoleonu I. catra ministrulu seu de esterne totu cam la o asemenea ocaziune in 22 Ianuariu 1808. „Deca curtea din Rom'a, se dice acolo, in urm'a orbirei ce o cuprinde, aru mai face vre-un'a negandita, va perde pentru totdeun'a staturile sele lumesci. De portarea Papei voru atarna mesurile, ce va trebui sa le iau... Dorindu a evita ori ce eclatu si a lasa lucrurile in statu quo, sum hotaritu a lua mesuri la cea d'antaiu bulla seu publicatiune, ce va cuteza Pap'a a o emite, caci numai decatu in urm'a acelei'a va esi unu decretu, care cassaza donatiunea lui Carolu celui mare si impreuna statulu bisericescu cu regatulu Itali'a, documentandu reulu, ce l'au adusu suveranitatea Romei asapr'a religiunei, si ilustrandu contrastulu intre Christosu, care more pe cruce, si urmatoriulu lui, care se face rege.

In Franci'a se facu pregatiri pentru deschiderea corporiloru legislative, carea va urma in 10 Februariu si va dura ceva preste 3 luni. Prin decretu imperatescu Troplong se denumesc presedinte, Delangle, Maresialii Baragnay si Regnault de St. Jean d'Angely, in fine Royer Vicepresedinti ai senatulu.— Ministrulu de resbelu a dispusu, ca toti sol-

datii, ce vinu a se dimissiona in an. 1865, sa se dimissioneze inca de acum definitivu,— va sa dica semnu de pace.

Regimulu francesu a respunsu la enciclic'a papala prin o depesia, in carea arata surprinderea sea la acestu actu, care-lu numesc o publicatiune neoportuna si forte deplorabila, ce va sa renvieze nisce doctrine, ce s'au ingropatu prin vecurile trecute.

In urm'a esemplulu datu de Franci'a, si fiindu Napoleonu preocupatu de zidiri mari, va sa dica de dorintia pacei, Itali'a inca se crede ca va introduce cea mai stricta crutiare, mai cu sema prin reductiunile in armata, despre care amu vorbitu in numerii precedenti. — Din summ'a de 7 mill. fr., votata pentru transpunerea capitalei, au si incursu mai 6 mill. si s'au datu ministrulu lucratorulu publice, ear restulu se va da celorlalte ministere. Se crede, ca in lun'a lui Maiu se va pote deschide parlamentulu in Florenti'a.

Din mai multe parti incurgu petitiuni, prin cari se cere desfiintarea calugarimei si delaturarea eii dela instructiunea tinerimei. Catu de bine intielege Guvernulu italianu trebuintele tiei, se vede intre altele si de acolo, ca dupa cele mai noue informatiuni, ce avemu, ministrulu de resbelu a dispusu a se face o consemnare a tuturoru aceloru oficeri din armata italiana, cari de bunavoia si fara lefa voru sa marga pe 6 luni in disponibilitate.

In imperiulu turcescu, cu deosebire in Albani'a, se facu agitatiuni pentru independintia Albaniei.

Camerele Prussiei suntu conchiamate pe 14 Ianuariu 1865.

Russi'a ia fatia cu Rom'a positiune catu se pote de nepasatore si-i spune pe fatia, ca desfacendu-se referintiele intre ele doue, Russi'a nu va perde multu.

In privintia ducatelor germane, Prussi'a tamanda din di in di, candu subt unu pretextu candu subt altulu, a face vre-unu pasu decisivu. Spre dovedirea acestora va fi destulu a aminti, ca Prussi'a in depesi'a sea cea din urma catra Austri'a cere, ca mainainte sa se reguleze referintiele ducatelor fatia cu Prussi'a, si apoi numai se va pote procede la cercetarea intrebarei: ca cine e adeveratulu successoru in acele tieri.

Nr. 48—2

Concursa.

Pentru ocuparea statiei invetiatoresci de I. si II. clasa din opidulu Lipov'a se deschide concursu pana in 31 Decembre a. c. s. v.

Emolumentele pentru fia-care statie suntu 262 f. 50 xr. v. a. 2 jugere de livada, 1/4 jug. de gradina, 30 cubule de grau, 14 orgii de lemne si cortelu liberu,— pro langa propunerea sciintieloru in limb'a romana si serba.

Doritorii de a ocupa vre-unu postu din acestea, suntu avisati a substerne deschilinitu acestui diecesanu Consistorium recursurile sele, cuviinciosu timbrate si prevediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolvate, despre servitiulu de pana aci. si despre portarea sea morala si politica.

Din siedintia consistoriala scolastica in Timisió'a in 17 Novembre 1864 tinuta.

Diecesanulu Consistorialu Timisiórei.

Nr. 51—1

Concursa.

Devenindu postulu de Notariu in Comun'a Cacov'a vacantu, cu care este impreunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 250 f. v. a. unu cuartiru si 5 orgii de lemne, se escrie prin acest'a concursu.

Voitorii de a ocupa acestu postu au de a-si asterne petitiunile lor bine instruate si timbrate la subscrisulu Inspetoratu in terminu de 4 septemani, computatu dela datulu de fatia. —

Sabiu in 13 Decembre.

Inspectoratulu Seliscei.

Nr. 47—2

ANUNTIU.

Institutu de crescere si instructiune.

In institutulu meu de crescere si instructiune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare di atatu eleve esterne catu si internande. Programe pentru interesati, atatu in privintia instructiunei catu si a conditiuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aproape despre principiile si organizatiunea institutulu impartasesce— din bunavointia— P. Protopopu Hanni'a.

Sabiu 13 Decembre 1864.

Philippine Berraud.

Strad'a Pintenului Nr 361.